

13.06.2019
A. Avram

NOTĂ DE STUDIU

cu privire la îndreptățirea consilierului juridic definitiv de a introduce cererea de recurs în casație pentru persoana juridică în serviciul căreia se află ori cu care are raporturi de muncă

Prezenta notă de studiu pornește de la observarea unor soluții de practică judiciară prin care unele instanțe, la care părțile-persoane juridice au depus cereri de recurs în casație întocmite de consilierii lor juridici, au restituit aceste cereri pentru motivul că nu sunt întocmite de avocați cu dreptul de a pleda la instanța supremă.

Practica în discuție are în vedere conținutul următoarelor dispoziții legale:

- art. 436 alin. (2) din codul de procedură penală:

Inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot formula cerere de recurs în casație numai prin intermediul unui avocat care poate pune concluzii în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție.

- art. 439 alin. (4¹) din același cod:

În cazul în care cererea de recurs în casație nu este formulată prin intermediul unui avocat care poate pune concluzii în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție sau este formulată împotriva unei hotărâri prevăzute la art. 434 alin. (2), președintele instanței sau judecătorul delegat de către acesta restituie părții, pe cale administrativă, cererea de recurs în casație.

În concret, situații de acest fel au fost semnalate de ANAF, în cauze în care, având calitatea de parte civilă, au exercitat calea extraordinară de atac, în condițiile în care, potrivit art. I din O.U.G. nr. 26/2012¹, **autoritățile și instituțiile publice ale administrației publice centrale și locale, indiferent de modul de finanțare și subordonare, societățile naționale, companiile naționale și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, precum și regiile autonome** care au în structura organizatorică personal propriu de specialitate juridică nu pot achiziționa servicii juridice de consultanță, de asistență și/sau de reprezentare decât în situații excepționale, în care astfel de servicii nu se pot asigura de către personalul de specialitate juridică angajat în aceste entități, sub condiția unor aprobări speciale ale organelor cu atribuții financiare.

Problema recursului în casație declarat de consilieri juridici poate fi pusă în aceeași termenii și în raport cu **celelalte persoane juridice**, la care interdicția din ordonanța de urgență menționată nu se referă, soluția procesual penală trebuind să fie, pentru identitate de rațiune, aceeași.

¹ privind unele măsuri de reducere a cheltuielilor publice și întărirea disciplinei financiare și de modificare și completare a unor acte normative, publicată în M. Of. nr. 392 din 12 iunie 2012.

I. Interpretarea art. 436 C.p.p.

Interpretarea literală a art. 436 alin. (2) C.p.p. nu este suficientă pentru a determina conținutul acestei norme, având în vedere următoarele:

a. Interpretarea *teleologică* a normei identifică *rațiunea* acesteia cu intenția legiuitorului, pe de o parte, de a nu lăsa formularea unei căi extraordinare de atac la simpla apreciere a unei persoane fără pregătire în domeniul dreptului, pe de altă parte, de a conferi acest drept numai acelor profesioniști care ar fi în măsură să și pledeze în fața instanței competente să soluționeze calea extraordinară de atac.

Această rațiune nu îi exclude ci, dimpotrivă, îi include și pe consilierii juridici în categoria celor care pot declara calea de atac a recursului în casație, întrucât și referitor la aceștia, ca și în cazul avocaților, legea instituie condiții pentru a putea formula concluzii în fața instanței supreme, deci permite a se face diferența între profesioniștii calificați pentru a exercita această cale de atac extraordinară și ceilalți profesioniști.

Astfel, potrivit art. 13 alin. 2 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic², doar consilierii juridici definitiv pot pune concluzii la instanțele judecătorești de toate gradele, la organele de urmărire penală, precum și la toate autoritățile și organele administrative cu atribuții jurisdicționale.

Mai mult decât atât, din întreaga reglementare privind consilierii juridici rezultă că aceștia au, asemenea avocaților, obligații de natură să garanteze asigurarea unei asistențe de calitate persoanelor juridice reprezentate. Astfel, aceștia:

- asigură apărarea drepturilor și intereselor legitime ale statului, ale autorităților publice centrale și locale, ale instituțiilor publice și de interes public, ale celorlalte persoane juridice de drept public, precum și ale persoanelor juridice de drept privat, în slujba cărora se află și în conformitate cu Constituția și legile țării (art. 1 din Legea nr. 514/2003);

- asigură consultanță și reprezentarea autorității sau instituției publice în serviciul căreia se află ori a persoanei juridice cu care are raporturi de muncă, apără drepturile și interesele legitime ale acestora în raporturile lor cu autoritățile publice, instituțiile de orice natură, precum și cu orice persoană juridică sau fizică, română sau străină; în condițiile legii și ale regulamentelor specifice unității, avizează și contrasemnează actele cu caracter juridic (art. 4 din aceeași lege);

- la debutul exercitării profesiei, efectuează obligatoriu un stagiul de pregătire profesională cu durată de 2 ani; condițiile efectuării stagiului, asigurarea consilierului juridic îndrumător, definitivarea și celelalte condiții din perioada stagiului sunt cele prevăzute în legea pentru exercitarea profesiei de avocat și statutul profesional al acesteia, care se aplică în mod corespunzător; definitivarea în funcția de consilier juridic, pe baza vechimii în celelalte profesii juridice, se aplică în mod corespunzător prevederile Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (art. 12 din aceeași lege);

- sunt obligați ca, în concluziile orale sau scrise, să susțină cu demnitate și competență drepturile și interesele legitime ale autorității sau persoanei juridice pe care o reprezintă și să respecte normele de deontologie profesională prevăzute în legea pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și statutul acestei profesii (art. 14 din aceeași lege).

Așadar, dispozițiile care instituie statutul legal al consilierilor juridici îi asimilează pe aceștia, cât privește exercitarea competențelor de consultanță și reprezentare juridică, avocaților.

² publicată în M. Of. nr. 867 din 5 decembrie 2003.

b. Aceeași soluție se impune și pentru identitate de rațiune cu dispozițiile similare din materia procedurii civile.

Potrivit art. 84 alin. (2) C.p.civ., la redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, persoanele juridice vor fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat sau consilier juridic, în condițiile legii, iar potrivit art. 488 alin. (1) lit. a din același cod, cererea de recurs trebuie să arate pentru persoanele juridice, între altele, numele și prenumele consilierului juridic care întocmește cererea.

Or, în condițiile în care recursul în casație este, ca și recursul civil, o cale extraordinară de atac, este supus unor reguli similare în ceea ce privește admisibilitatea și temeiurile pentru care se poate declara, aceeași trebuie să fie soluția și privitor la persoanele care au îndreptățirea legală de a sesiza instanța cu această cale extraordinară de atac.

c. Potrivit art. I din O.U.G. nr. 26/2012, autoritățile și instituțiile publice ale administrației publice centrale și locale, indiferent de modul de finanțare și subordonare, societățile naționale, companiile naționale și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, precum și regiile autonome care au în structura organizatorică personal propriu de specialitate juridică nu pot achiziționa servicii juridice de consultanță, de asistență și/sau de reprezentare decât în situații excepționale, în care astfel de servicii nu se pot asigura de către personalul de specialitate juridică angajat în aceste entități, sub condiția unor aprobări speciale ale organelor cu atribuții financiare.

Or, câtă vreme în cadrul persoanei juridice funcționează consilieri juridici definitivivi, al căror statut le permite să exercite activitatea de consultanță și reprezentare la nivelul instanței supreme, situația declarării unei căi de atac de competența acestei instanțe nu poate fi asimilată unei „situații excepționale” în sensul ordonanței menționate.

Legea are în vedere, ca situații excepționale, acelea în care structura de specialitate a persoanei juridice nu este în măsură să asigure consultanța și reprezentarea din motive de ordin obiectiv, precum lipsa efectivă, la un moment dat, a personalului juridic, ori ținând natura juridică, cu totul străină de activitatea curentă a persoanei juridice, a problemei de drept litigioase.

Nu a fost în rațiunea acestei ordonanțe să permită angajarea serviciilor avocațiale în alte situații, cu atât mai puțin să oblige la un atare demers pentru simpla exercitarea a unui drept procesual. Introducerea unei cereri de recurs în casație nu poate fi asimilată unei de situații cu caracter excepțional.

Prin urmare, a admite că cererea de recurs în casație nu ar putea fi introdusă de un consilier juridic definitiv *ar însemna ca o întreagă categorie de persoane juridice (aceea avută în vedere de O.U.G. nr. 26/2012) să se fie lipsită, practic, de dreptul de a exercita calea de atac a recursului în casație.*

Caracterul absurd al unei atare concluzii probează caracterul fals al premisei pe care se întemeiază, aceea că cererea nu ar putea fi introdusă decât de un avocat.

În concluzie, considerăm că recursul în casație declarat de către consilierul juridic definitiv al persoanei juridice este declarat de o persoană îndreptățită, în sensul art. 436 alin. (2) C.p.p., să introducă această cerere.

II. Propuneri de lege ferenda

Pentru o aplicare unitară și corectă a legii ar fi util ca soluția care rezultă, de lege lata, din interpretare să fie expres prevăzută de lege.

În acest sens:

- art. 436 alin. (2) ar putea avea următorul cuprins:

„(2) Inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot formula cerere de recurs în casație numai prin intermediul unui avocat care poate pune concluzii în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție ori, în cazul persoanelor juridice, prin intermediul unui consilier juridic definitiv.”

- art. 437 alin. (1) lit. a) și d) ar putea avea următorul cuprins:

„a) numele și prenumele, domiciliul sau reședința părții, numele, prenumele și domiciliul profesional al avocatului ori, după caz, al consilierului juridic ori numele și prenumele procurorului care exercită recursul în casație, precum și organul judiciar din care acesta face parte;”

„d) semnătura persoanei care exercită recursul în casație și semnătura avocatului ori, după caz a consilierului juridic.”

- art. 439 alin. (4¹) ar putea avea următorul cuprins:

„(4¹) În cazul în care cererea de recurs în casație nu este formulată prin intermediul unui avocat care poate pune concluzii în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție ori, după caz, prin intermediul unui consilier juridic definitiv sau este formulată împotriva unei hotărâri prevăzute la art. 434 alin. (2), președintele instanței sau judecătorul delegat de către acesta restituie părții, pe cale administrativă, cererea de recurs în casație.”

PROCURORI,

IRINA KUGLAY

ALEXANDRA MIHAELA ȘINC